

Презентація

на тему:

“ Сукупний попит та сукупна
пропозиція ”

Лекційне заняття

Вступ

В ринкових умовах важливішими елементами економіки є попит і пропозиція, а також ціна, яка виконує функцію їх урівноваження. Теоретичні основи формування сукупного попиту, сутність та фактори розвитку сукупної пропозиції, а також питання макроекономічної рівноваги та наслідки її порушення – головні проблеми сьогодення України, від якості вирішення яких залежать темпи і пропорції розвитку, становлення держави і заможність її населення.

Мета - визначення теоретичних та практичних проблем, що стосуються регулювання попиту і пропозиції, яке найповніше відповідає конкретним потребам економіки України на сучасному етапі побудови ринкових відносин.

Головне завдання дослідження попиту та пропозиції полягає у можливості розв'язання значної теоретичної і прикладної проблеми, що надасть змогу застосовувати його результати при розробленні заходів економічної політики в Україні як у час перехідного періоду, так і в період економічного зростання.

ПЛАН

Вступ

1. Макроекономічний кругообіг в умовах ринку

2. Сукупний попит

2.1 Крива сукупного попиту

2.2 Фактори, що визначають сукупний попит

3. Сукупна пропозиція

Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупну пропозицію

4. Сукупний попит – сукупна пропозиція як модель економічної рівноваги

Висновки

1. Макроекономічний кругообіг в умовах ринку

У змішаній економіці головну координуючу функцію виконує ринок. Він пов'язує між собою продавців і покупців, встановлює ціни та розподіляє обмежені ресурси згідно з платоспроможністю потребами економічних суб'єктів.

Центральне місце в ринковій системі посідають ринок ресурсів та ринок продуктів.

Ринок ресурсів – ринок, на якому підприємства (фірми) купують у домашніх господарств ресурси, необхідні для виробництва: робочу силу, капітал, природні ресурси за ринковими цінами.

Ринок продуктів – ринок, на якому домашні господарства купують вироблені підприємствами (фірмами) товари і послуги за ринковими цінами.

Щоб показати роль ринків у процесі взаємодії домашніх господарств і підприємств, розглянемо модель економічного кругообігу в умовах чистого ринку, тобто без участі держави.

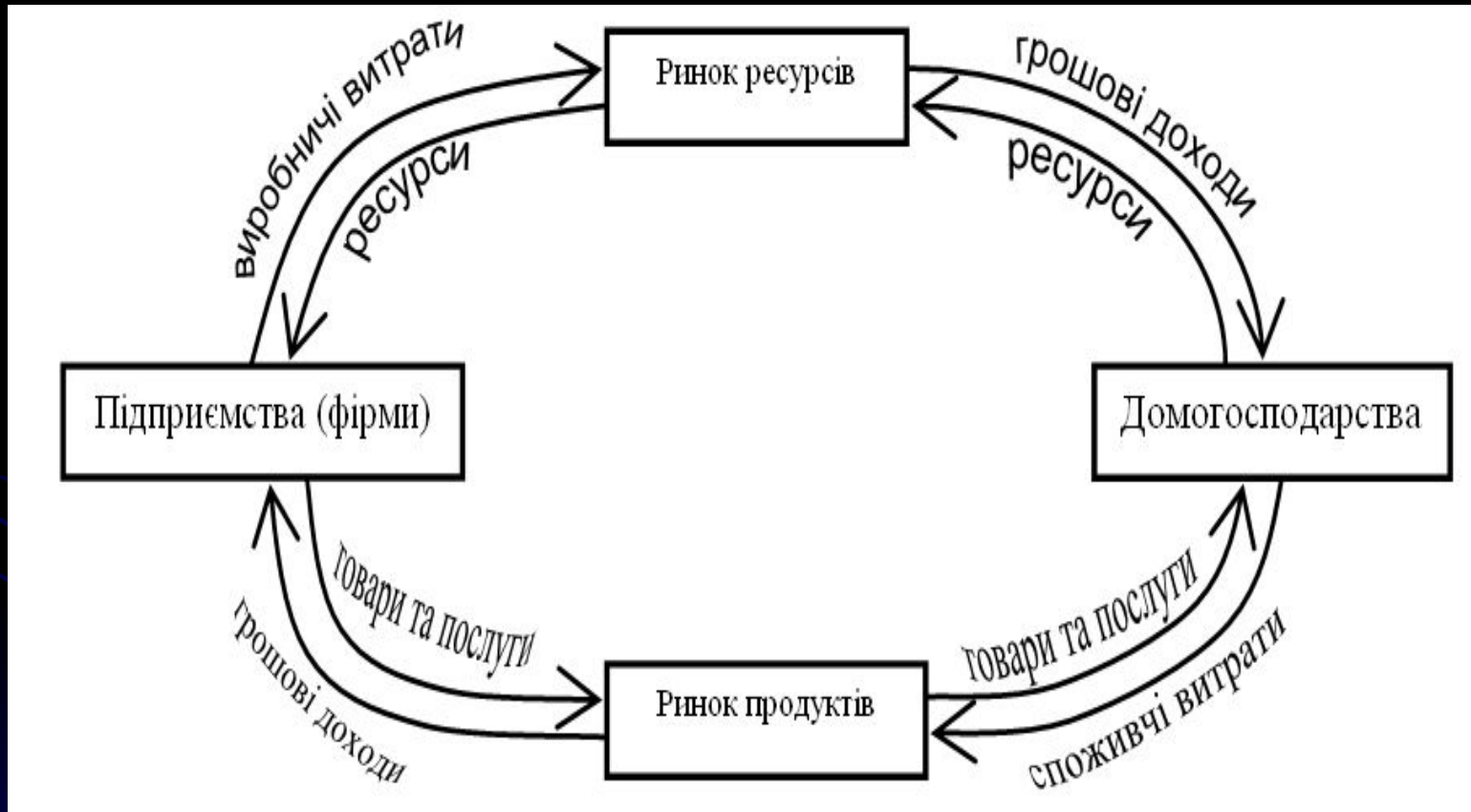

Рис. 1. Модель економічного кругообігу в умовах чистого ринку

Тепер доповнимо модель економічного кругообігу державою в особі уряду. Всі потоки, які відображають взаємовідносини між підприємствами й домашніми господарствами, залишаються незмінними. Тут домашні господарства та підприємства взаємодіють уже не тільки між собою, а й із урядом, від заходів якого теж залежить рівновага в економіці.

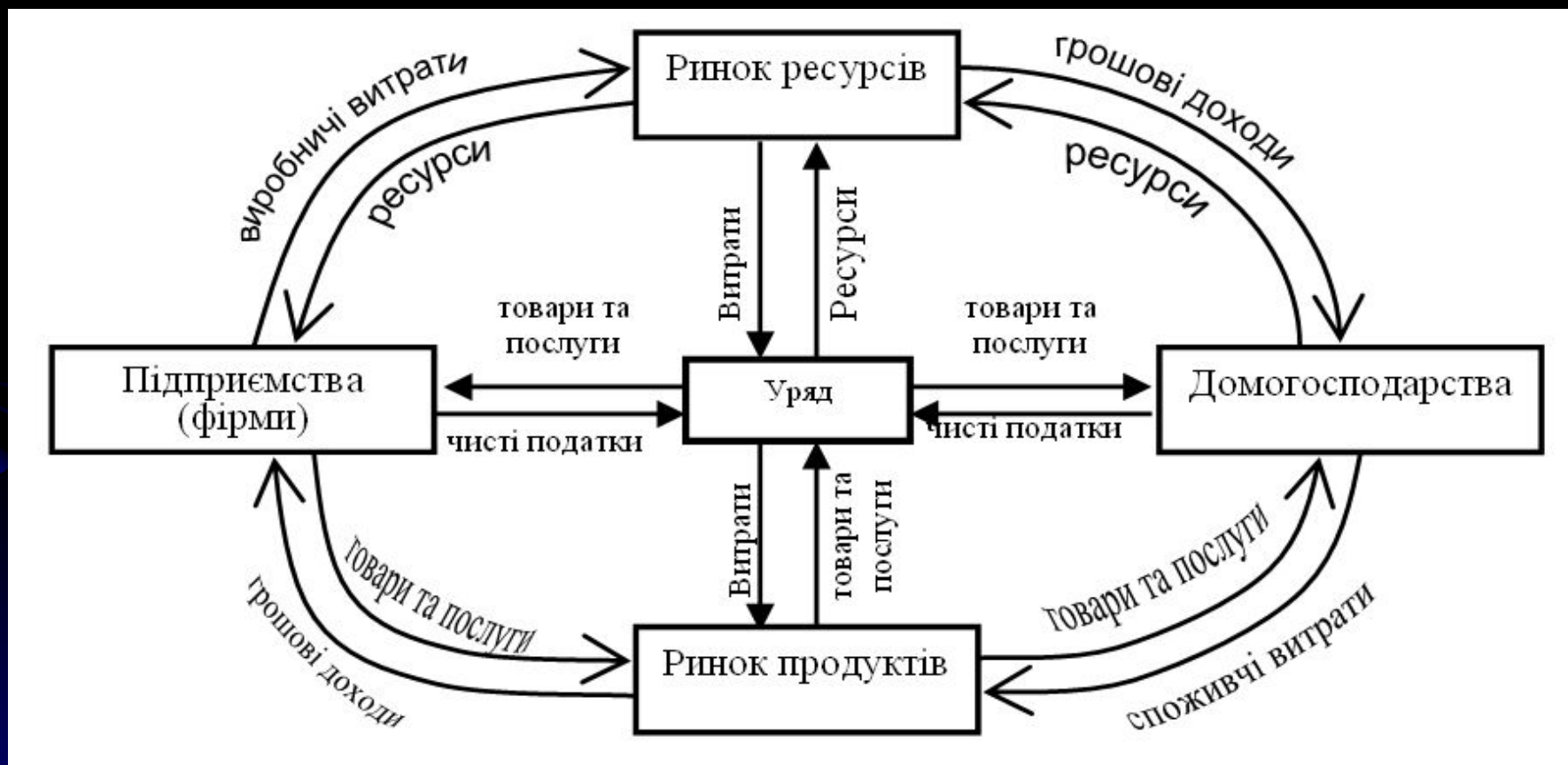

Рис. 2. Модель економічного кругообігу в умовах змішаної економіки

Ми розглянули моделі економічного кругообігу закритої економіки (без зв'язків зі світовим господарством).

Зовнішній світ бере участь у економічному кругообігу й через міжнародні фінансові ринки.

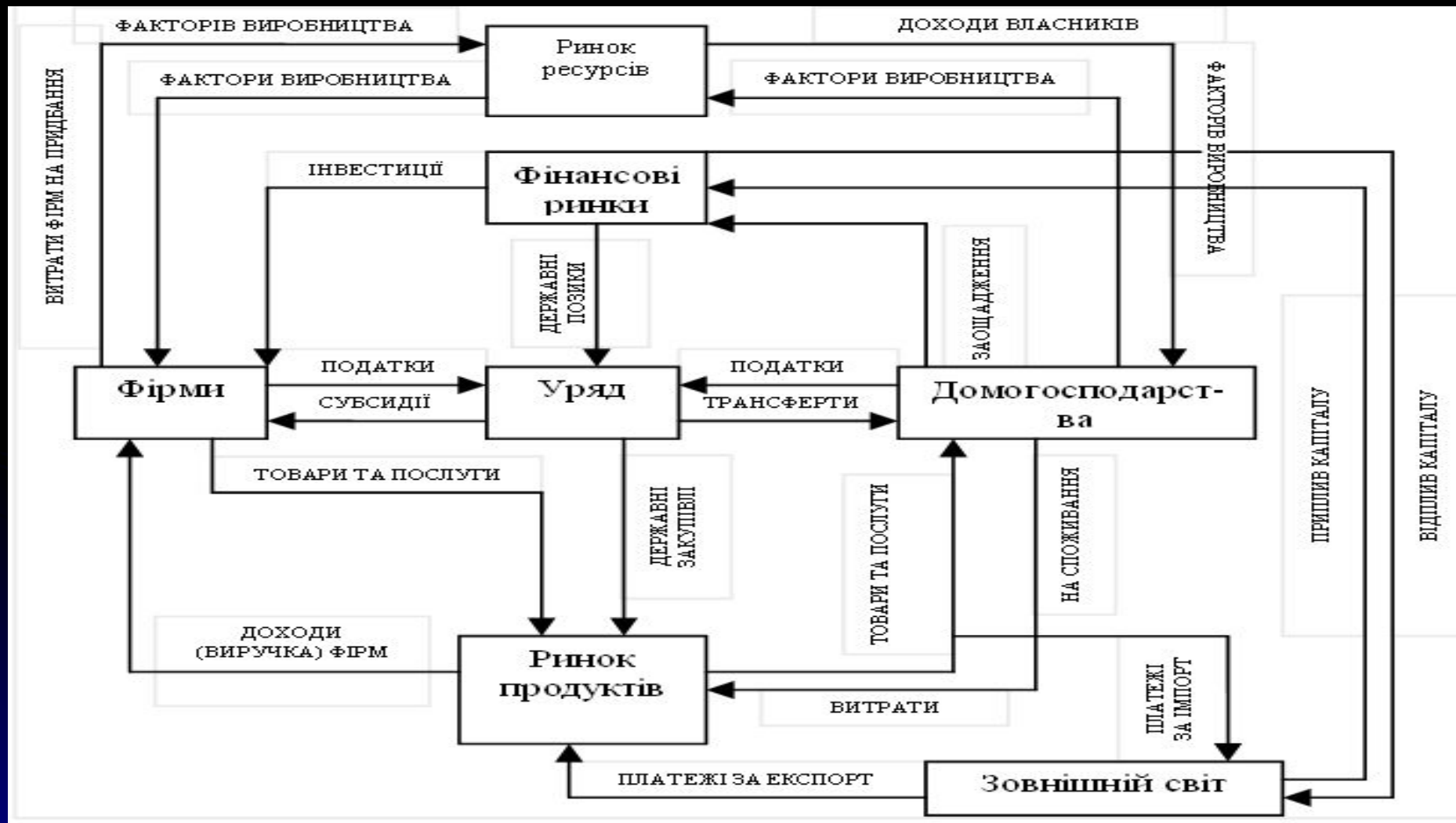

Рис. 3. Модель макроекономічного кругообігу у відкритій економіці

2. Сукупний попит

Модель макроекономічного кругообігу дає загальне уявлення про економічну рівновагу. Тому вона не може відповісти на питання, яким чином ринковий механізм забезпечує цю рівновагу. У загальній моделі макроекономічної рівноваги об'єднують усі окремі ринки товарів та послуг у загальний ринок, підсумовуючи попит на них у сукупний попит, а пропозицію – у сукупну пропозицію.

Сукупний попит – це той реальний обсяг національного продукту, який готові закупити макроекономічні суб'єкти за кожного рівня цін.

Залежність між обсягом виробництва, цінами та попитом описується законом сукупного попиту:

споживачі (домашні господарства, фірми, держава) за інших рівних умов куплять тим більший обсяг національного продукту, чим нижчий загальний рівень цін – і навпаки. Таким чином, між рівнем цін та реальним обсягом національного виробництва існує обернена залежність.

2.1 Крива сукупного попиту

Графічно сукупний попит зображується кривою AD. Вона показує яку кількість вироблених товарів та послуг буде куплено за того чи іншого рівня цін.

Залежність, виражена законом сукупного попиту, проявляється як рух від однієї точки до іншої уздовж нерухомої кривої сукупного попиту.

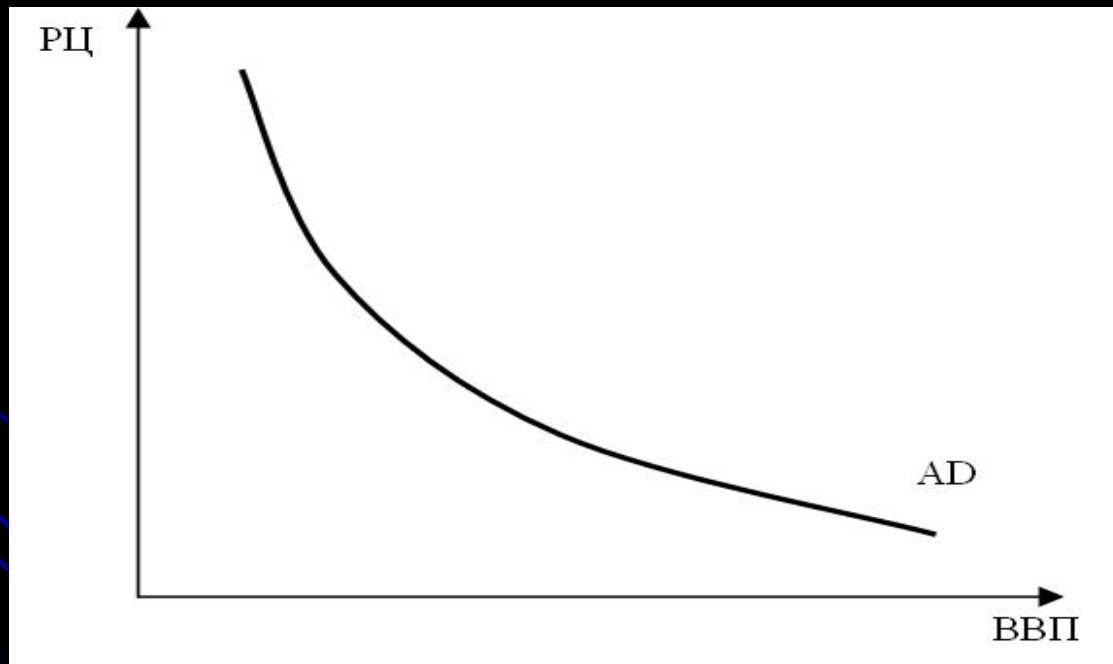

Рис. 4. Крива сукупного попиту

Сукупний попит можна визначити за формулою обчислення ВВП за витратами:

- $ВВП = (AD) = C + I + G + NE$,

C – споживчий попит (платоспроможний попит домашніх господарств на споживчі товари);

I – попит фірм (підприємств) на інвестиції для відновлення зношеного капіталу (амортизація) та збільшення реального капіталу;

G – попит держави на товари та послуги для виробництва суспільних благ і для державних інвестицій;

NE – попит закордону, або попит на чистий експорт, за умови, що попит на імпорт входить у попередні три компоненти.

2.2 Фактори, що визначають сукупний попит

Крива сукупного попиту направлена вниз, оскільки зростання цін скорочує реальні запаси грошових коштів. Отже, попит на товари й послуги скорочується (ВВП зменшується). Саме цим пояснюється обернена залежність між величиною сукупного попиту та рівнем цін (за умови, що пропозиція грошей і швидкість їх обігу фіксовані).

Таку направленість (спадаючу траєкторію) кривої сукупного попиту можна пояснити трьома ефектами:

- Ефект реальних грошових залишків (ефект Пігу).
- Ефект процентної ставки (ефект Кейнса).
- Ефект імпорتنих закупівель.

1. Ефект реальних грошових залишків (ефект Пігу). Домогосподарства тримають певну частку активів у вигляді готівки, грошей на поточних рахунках та фінансових активів із фіксованими доходами (наприклад облігацій). Запас грошей є багатством. Підвищення цін зменшує багатство, тому що зменшується купівельна спроможність грошей. Усвідомивши, що їхнє багатство зменшилось, люди починають більше заощаджувати й менше витратити. Обсяг сукупного попиту скорочується.

2. Ефект процентної ставки (ефектом Кейнса). Якщо рівень цін зростає, то продаж і купівля попередньої кількості товарів вимагають більшої кількості грошей. Попит на гроші збільшується. При незмінній пропозиції грошей це веде до зростання процентних ставок. Підвищення процентних ставок скорочує інвестиції та споживання за рахунок кредиту. Величина сукупного попиту зменшується.

3. Ефект імпортних закупівель. Підвищення рівня внутрішніх цін при незмінних світових цінах зменшує зовнішній і внутрішній попит на вітчизняні товари. Внутрішній попит на імпортні товари, навпаки, збільшується, тому що вітчизняні товари стають дорожчими за іноземні. Чистий експорт і сукупний попит таким чином скорочуються.

3. Сукупна пропозиція

Сукупна пропозиція (AS) – це реальний обсяг валового внутрішнього продукту, який економіка пропонує для продажу з метою отримання прибутку.

Залежність обсягу пропозиції від рівня цін у країні називають кривою сукупної пропозиції. Крива сукупної пропозиції показує обсяг реального валового внутрішнього продукту, який може бути вироблений і запропонований для продажу за певного рівня цін.

Форма кривої сукупної пропозиції розглядається по-різному класиками та кейнсіанцями. Так, зміна одного й того ж фактору може бути неоднаковою, що обумовлено тим, який період (коротко- чи довгостроковий) береться до уваги.

Класична модель сукупної пропозиції – це модель, згідно з якою сукупна пропозиція не залежить від рівня цін, оскільки заробітна плата й ціни є абсолютно гнучкими.

За даних умов крива сукупної пропозиції вертикальна. Вона характеризує потенційний рівень обсягу виробництва (тобто обсяг виробництва за умов повної зайнятості, при якому ресурси економіки використовуються повністю, а безробіття перебуває на природному рівні).

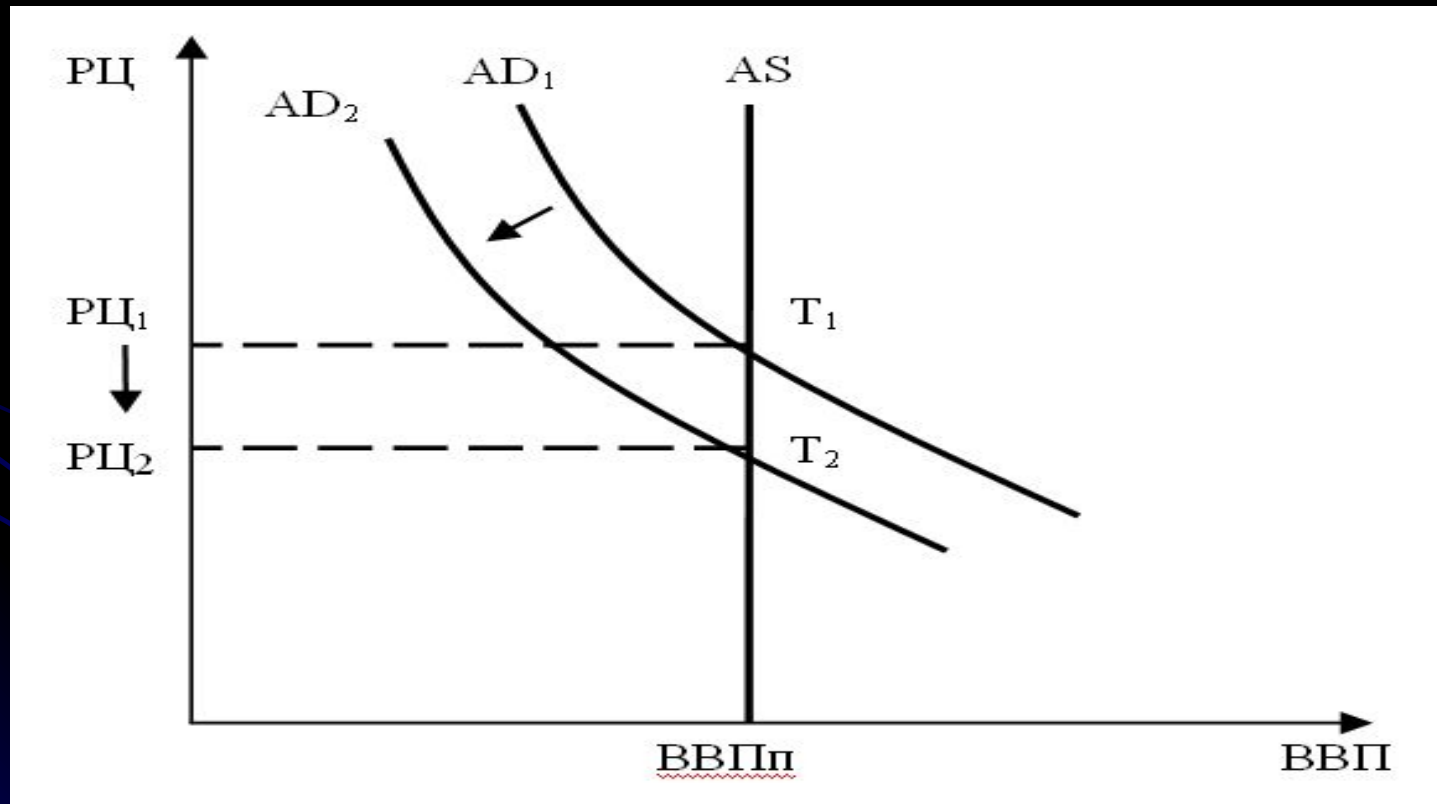

Рис. 5. Класична модель сукупної пропозиції

Кейнсіанська модель сукупної пропозиції виникла на основі конструктивної критики класичної моделі.

Кейнсіанська модель сукупної пропозиції – це модель, згідно з якою між рівнем цін і сукупною пропозицією існує пряма залежність, оскільки заробітна плата є негнучкою в короткостроковому періоді.

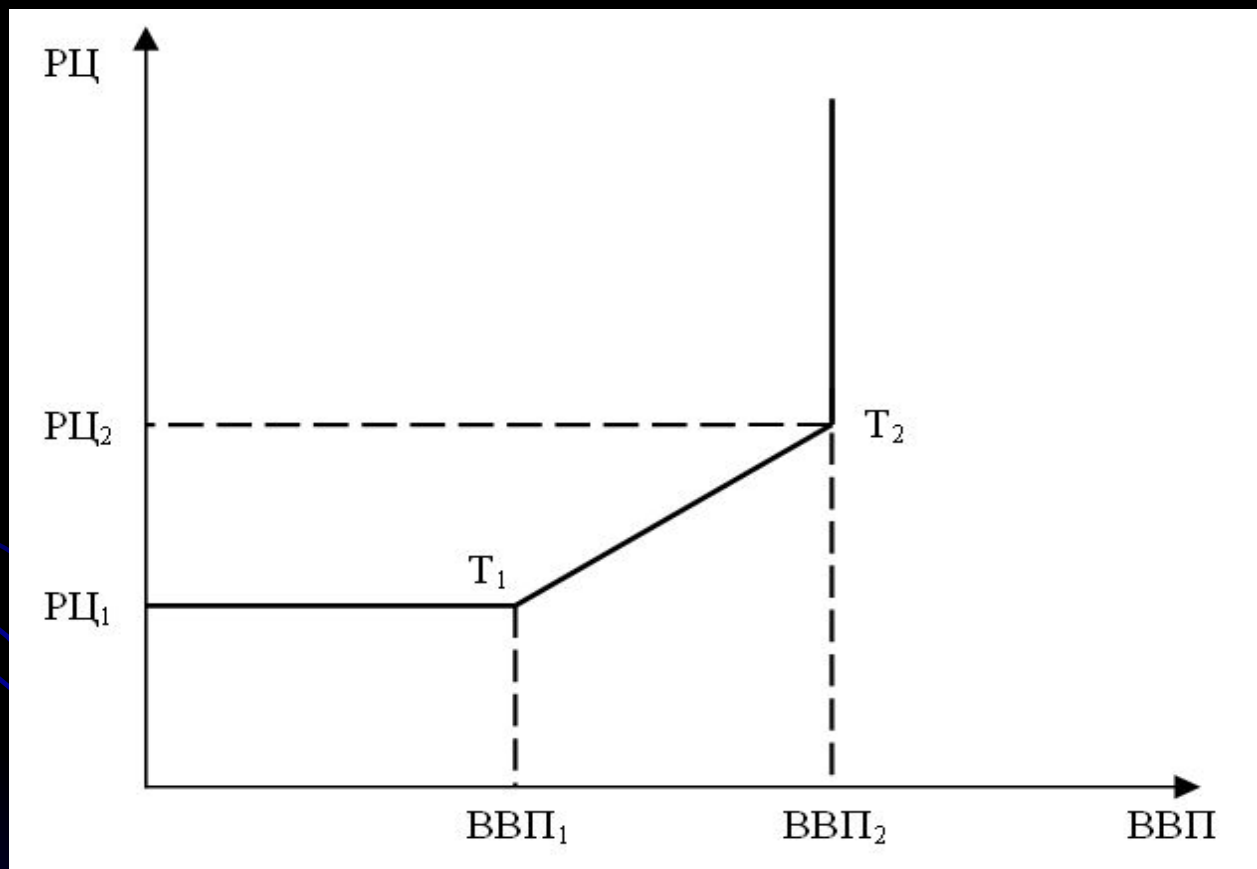

Рис. 6. Кейнсіанська модель сукупної пропозиції

За таких умов крива сукупної пропозиції має три відрізки: горизонтальний (кейнсіанський); проміжний (висхідний) та вертикальний (класичний).

Горизонтальний (кейнсіанський) відрізок показує зміни в обсязі виробництва в умовах неповної зайнятості за постійних цін. Обсяг реального ВВП тут нижчий від потенційного. На цьому відрізку існують значні не використані потужності та безробіття. Тому тут немає вузьких місць та дефіциту в жодній галузі і збільшення ВВП може відбуватися при постійних (стабільних) цінах.

Проміжний (висхідний) відрізок показує зміни в обсязі виробництва в умовах, що наближаються до повної зайнятості, коли збільшення реального ВВП супроводжується підвищенням рівня цін. Причина зростання цін і реального ВВП полягає в тому, що повна зайнятість виникає не водночас. На цій ділянці окремі галузі вже можуть відчувати нестачу ресурсів, що призводить до збільшення витрат на одиницю продукції та до зростання цін.

Вертикальний (класичний) відрізок показує зміни в обсязі ВВП за умов повної зайнятості, коли рівень фактичного безробіття дорівнює природному безробіттю й додаткового зростання реального ВВП не відбувається, а спостерігається інфляційне зростання. Цей відрізок, зазвичай, збігається з довгостроковою кривою сукупної пропозиції.

Ціновими факторами, які визначають нахил короткострокової кривої сукупної пропозиції, є зміна процентної ставки та зміна рівня цін. Крім цін на сукупну пропозицію впливають нецінові фактори (зміни в яких приводять до зміни витрат на одиницю продукції). До них належать:

- **зміна цін на ресурси.** Відбувається під впливом таких чинників:

- а) *наявність внутрішніх ресурсів.* Якщо кількість внутрішніх ресурсів збільшиться, то крива виробничих можливостей переміщується праворуч – відбувається збільшення виробництва. При цьому ціна внутрішніх ресурсів зменшується, оскільки їх стає більше;

- б) *ціни на імпортовані товари.* Зниження цін на імпортовані товари збільшує пропозицію, оскільки зростає обсяг ресурсів у країні (їх більше імпортують);

- в) *домінування на ринку.* Це можливість встановлення цін, вищих за ті, які могли би бути за умов конкуренції (ціни на нафту, що встановлюються країнами ОПЕК);

- **зміни в продуктивності ресурсів** (відношення реального обсягу виробництва до затрат). Збільшення продуктивності означає, що за наявного обсягу ресурсів можливо виробити більший реальний обсяг валового внутрішнього продукту. Це зменшує середні витрати, збільшує сукупну пропозицію та зміщує її криву праворуч;
- **зміни економічних правових норм** можуть призвести до змін витрат на одиницю продукції в результаті дії таких чинників:
 - а) **податки** (підвищення податків з підприємств збільшує середні витрати та зменшує сукупну пропозицію);
 - б) **субсидії** (збільшення субсидій підприємствам зменшує середні витрати та збільшує сукупну пропозицію);
 - в) **державне регулювання економіки**, яке може призвести до зменшення або збільшення середніх витрат.

На графіку це викликає відповідні зміщення кривої сукупної пропозиції у відповідний бік.

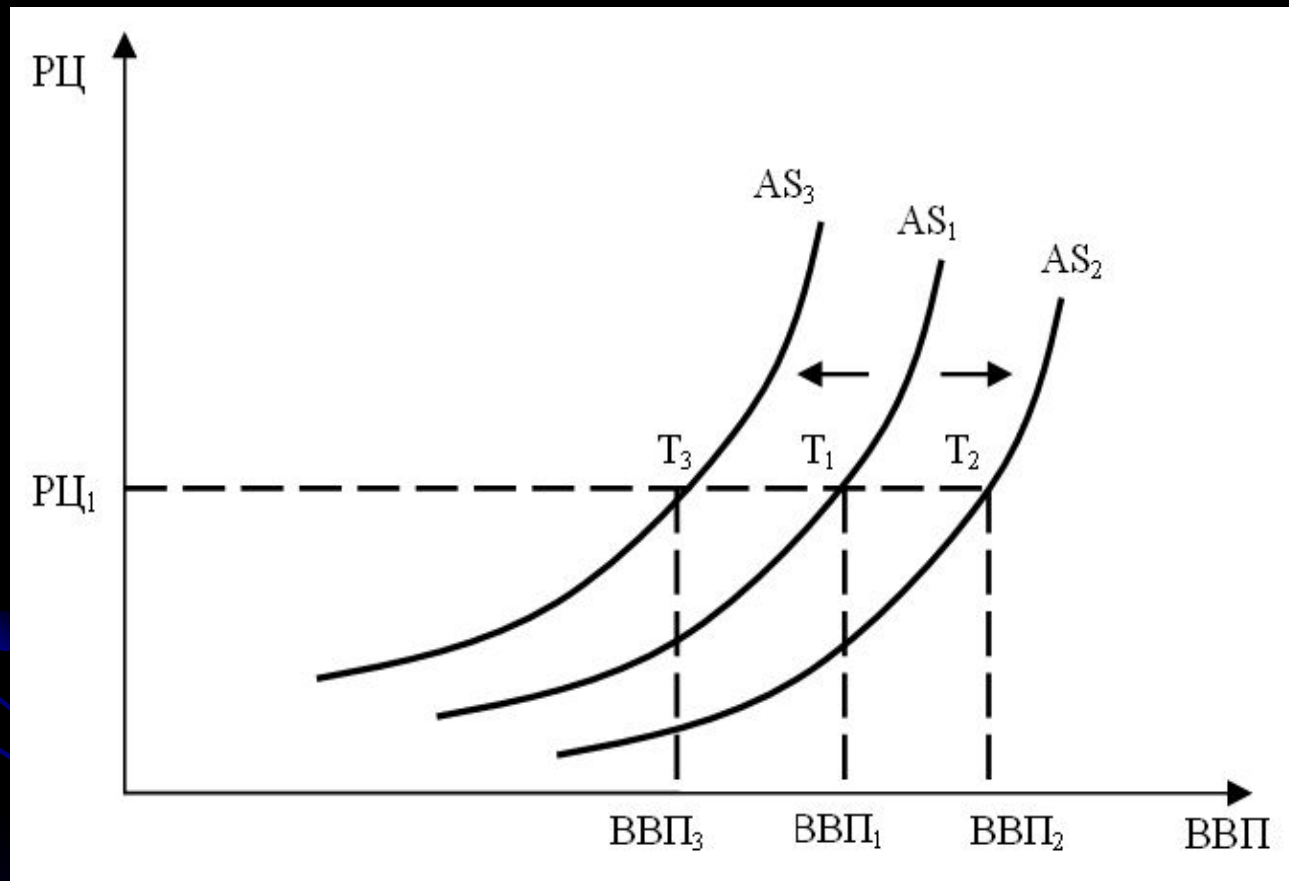

Рис. 7. Вплив нецінових факторів на сукупну пропозицію

4. Сукупний попит – сукупна пропозиція як модель економічної рівноваги

Загальна економічна рівновага – це стан, коли рівновага встановлюється на кожному з ринків: товарів та послуг, грошей, цінних паперів, праці. Можна сказати, що економічна рівновага – це рівновага між сукупним попитом і сукупною пропозицією, яка породжує рівноважний валовий внутрішній продукт і рівноважні ціни.

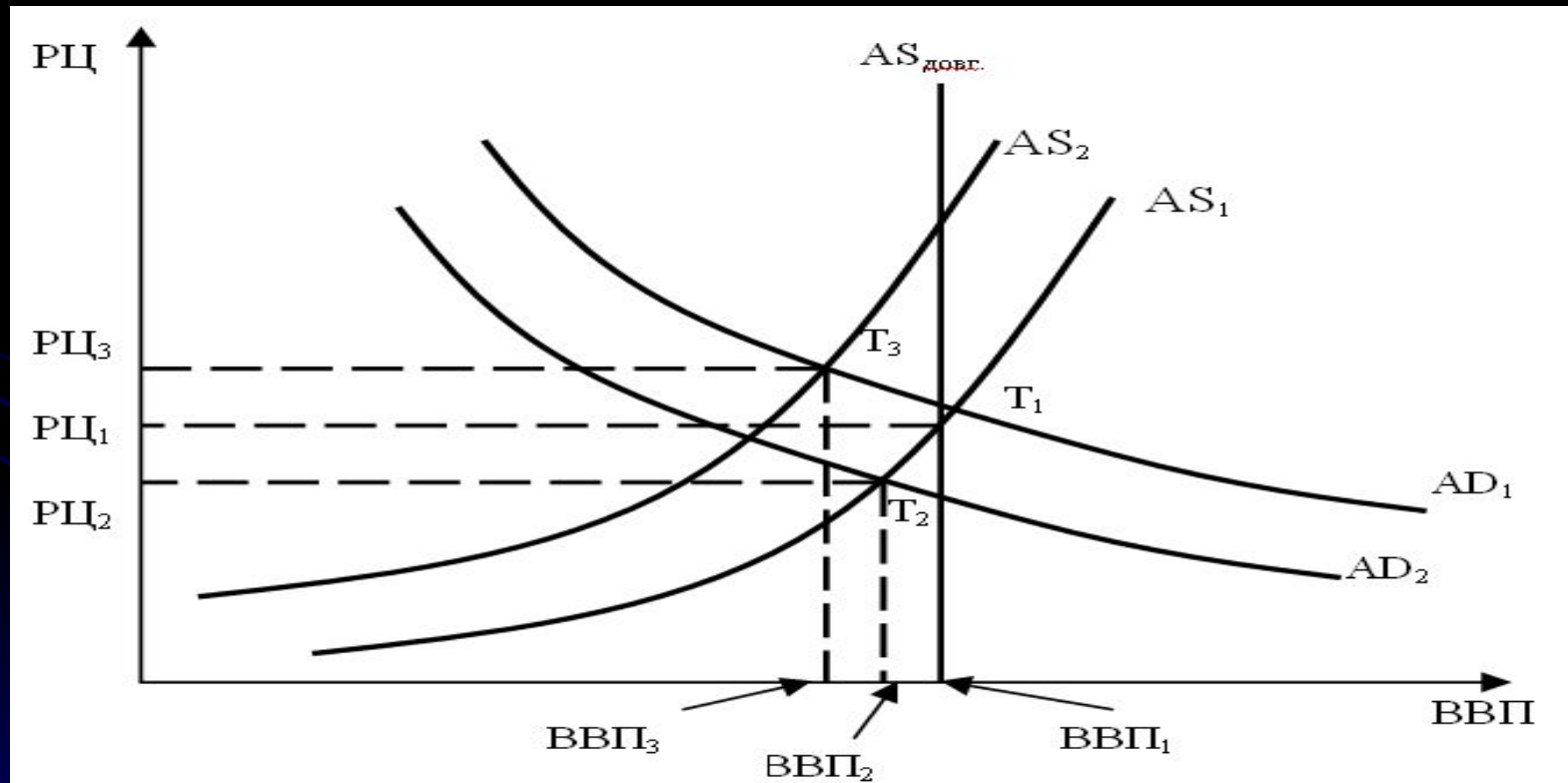

Рис 8. Економічна рівновага на основі моделі AD-AS

Крива AD_1 – початкова крива сукупного попиту;

AS_1 – початкова крива сукупної пропозиції;

AS_d – довгострокова крива сукупної пропозиції, яка бере початок у точці потенційного валового внутрішнього продукту.

Точка T_1 – точка короткострокової рівноваги, як результат перетину AD_1 та AS_1 , і одночасно – точка довгострокової рівноваги, як результат перетину кривих AD_1 , AS_1 і AS_d .

Отже, в точці T_1 має місце подвійна рівновага (короткострокова й довгострокова). Вона може забезпечуватись лише в умовах повної зайнятості.

Якщо припустити, що при незмінній сукупній пропозиції AS_1 сукупний попит зменшиться порівняно з потенційною величиною AD_1 , а його величина переміститься вліво в положення AD_2 , то короткострокова рівновага буде в точці T_2 , що порушує довгострокову рівновагу (T_2 – $ВВП_2$ – $РЦ_2$). Якщо, навпаки, при незмінному сукупному попиті (AD_1) короткострокова сукупна пропозиція зменшиться відносно потенційної величини (AS_1), а її крива переміститься в положення AS_2 , то короткострокова рівновага буде забезпечена в точці T_3 , що порушує довгострокову рівновагу (T_3 – $ВВП_3$ – $РЦ_3$).

Короткострокова рівновага означає: кількість товарів, що покупці бажають купити, дорівнює тій кількості, яку підприємці хочуть виробити. Якщо зменшення сукупного попиту знизить ціну, це примусить підприємців зменшити обсяг виробництва до рівня сукупного попиту ВВП₂. Якщо зменшення сукупної пропозиції підвищить ціну до РЦЗ, то обсяги бажаних закупок знизяться до нового рівня сукупної пропозиції ВВП₃.

Довгострокова рівновага означає, що кількість товарів, яку покупці бажають купити, дорівнює потенційним можливостям економіки. За цих умов будь-яке подальше збільшення сукупного попиту викличе лише зростання цін, а випуск реального ВВП залишиться незмінним. За винятком економічного буму, коли підприємці вдаються до надмірного використання робочої сили, а безробіття є нижчим від його природного рівня.

Рівновага в економіці постійно порушується. Її порушення може спричинитися змінами в сукупному попиті (AD) внаслідок зміни запланованих сукупних витрат, або в сукупній пропозиції (AS) внаслідок зміни середніх витрат. Але вона постійно відновлюється ринком за іншого рівня ВВП і за іншого рівня цін.

Висновки

1. Сукупний попит подається зсередини країни і з-за кордону: усередині - із боку споживачів (підприємств, домашніх господарств і урядів) і місцеві інвестори, а з-за кордону - із боку іноземців. Відповідно, складається з закупівель товарів підприємствами (виробниче споживання), людьми (особисте споживання), урядом (державне споживання), внутрішніх капіталовкладень і експорту товарів за рубіж.

2. Сукупна пропозиція забезпечується також зсередини будь-якої країни і з-за кордону - місцевими й іноземними виробниками. Відповідно, сукупна пропозиція складається з внутрішнього виробництва товарів, визначеного тим або іншим способом, і їхнього імпорту з-за кордону.

3. Сукупний попит і сукупна пропозиція агрегуються відповідно з рівноважних величин попиту і пропозиції на всіх ринках товарів та послуг. Вони характеризують реальний обсяг національного виробництва за певний період, точніше - вартість кінцевої продукції національного виробництва в цінах базового періоду, які вважаються постійними.

4. Сукупний попит – це такий обсяг реального валового внутрішнього продукту, який економіка має бажання закупити з метою задоволення своїх платоспроможних потреб. Сукупний попит у грошовій формі визначається сукупними витратами економіки на закупівлю товарів і послуг (споживчих витрат, валових інвестицій, державних закупівель і чистого експорту).

5. Сукупна пропозиція – такий обсяг реального валового внутрішнього продукту, який може бути вироблений і запропонований для продажу за певного рівня цін.

Список використаної літератури:

- Базилінська О. Я. Макроекономіка: Навч. посіб. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. —442 с.
- Білецька Л. В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка: Навчальний посібник. -К.: Центр навчальної літератури, 2005. -651 с.
- Економічна теорія: Макро - і мікроекономіка: Навч. посібник для студ. вузів. -К.: Вид. дім "Альтернативи", 2001. -606 с.
- Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец.: У 2 ч. Ч. 1. Ч. 2. -К.: Основи, 2001. -517 с.
- Павловський М. А. Макроекономіка перехідного періоду: Український контекст. -К.: Техніка, 1999. -333, с.
- Панчишин С. М. Макроекономіка: Навч. посібник для студ. вузів. -К.: Либідь, 2002. -614 с.